

גליין מ"ג (שנה ט) תשפ"א

מבאר תורתו של
מרן הגה"צ
רבי יונה הלוי
פארסט זצ"ל
בעמדתו דברי יונה
וראש ישיבת דעייטרא

דברי יונה

דברי יונה על פרשת כי תבוא

דלפי גמרא דילין [מנחות עח.] וכן פסק הרמב"ם [פ"ה ה' כלי המקדש הי"ז] צריך להביא שני מנחות, חינוך עשירית האיפה, אחת לכהן הדיוט ואחת לכהן גדול, אמנם שיטת הירושלמי בשקלים ומובא שם בכ"מ, דא"צ אלא מנחת חינוך אחת ומנחת חביתין וכו' ומוכרח דבבבלי וירושלמי פליגי אי כהן גדול שמתחיל לעבוד עבודה במקדש ולא עבד עוד מימיו, אם צריך חינוך גם מפאת כהן הדיוט או לא, דהש"ס דילין ס"ל דכהן גדול יש עליו ב' קדושות, קדושת כהן הדיוט וקדושת כהן גדול, אמנם הירושלמי ס"ל דכהן גדול א"צ להיות כהן הדיוט, ואם נעשה מיד בהיותו בן י"ג כהן גדול, ונתחנך לעבודת כהן גדול, הרי הוא כהן גדול לבד, דמצד כהן הדיוט הרי לא נתחנך לעבודה.

ולפי"ז לשיטת הגאון בעל הפלאה ז"ל בכה"ג שנתמנה מיד בתחלת עבודתו לכה"ג, ולא נתחנך לכהן הדיוט, ואח"כ נמצא בן גרושה וכן חלוצה עבודתו פסולה לגמרי, כיון דחלל לא מצוי להיות כהן גדול, ממילא אינו כהן גדול, וגם כהן הדיוט אינו כיון דלא נתחנך עדיין לכהן הדיוט. וא"כ לדעת הסוברים דחינוך של עשירית האיפה מעכב, ובלי זה עבודתו פסולה א"כ גם בחלל בכה"ג עבודתו פסולה, דנהי דילפינן מקרא דברך ה' חילו דגם בחלל עבודתו כשרה, אבל לא עדיף מכהן כשר, אמנם אם נימא דחלל קודם שנודע גם כה"ג יכול להיות כמו שנראה מגמרא מכות הנ"ל, למ"ד מתה כהונה שפיר עבודתו כשרה. ומעתה יש לומר שזה כוונת התרגום יונתן דגם כהן גדול יכול להיות אם הוא חלל קודם שנודע, לכן הבכורים כשרין ויצא ידי מצות הקרבת הביכורים אם הביאן לכה"ג ואח"כ נודע שהוא חלל עכ"ד.

ועוד מביא [פ' אמור] בישוב דברי התוס' בכתובות מדברי הגאון מקוטנא זצ"ל דאע"ג דקי"ל דחלל קודם שנודע עבודתו כשרה, מ"מ לאותן שיודעים שהוא חלל עבודתו פסולה, וא"כ בקרבן ציבור אם יש יחיד שיודע שהוא חלל, הרי אף שאין עדים בדבר ואין הבי"ד יכול לפסולו, אבל עכ"פ לאותו יחיד פסול הקרבן, וממילא פסול לכל, דבקרבן ציבור צריך שיהיה ראוי לכל ישראל.

ועכ"פ הארכנו קצת בשמעתתא בענין זה, ויוצא מזה גם רעיון נורא בענין המוסר שיתכן שיהיה אדם אשר כל כפרתו של ישראל תלוי בו, כי הוא הכה"ג לעשות עבודת יוכ"פ, ובין רגע מתברר שהוא פסול לכהונה, ושוב בטלה כל גדולתו. ואף שעצם העבודה כשר שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, אבל גדולתו וחשיבתו נתבטל כל כולו.

וכשאני לעצמי חשבתי באופן אחר לבאר הפסוק ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וגו' ומש"כ רש"י אין לך אלא כהן שבימך, דהנה ידוע שכאשר באו להקריב קרבן, הרי תיכף כשנכנס האדם החוטא ללשכת הקרבנות לקנות הקרבן, שאלו אותו הכהנים איזה סוג קרבן הוא צריך, ואם אמר שהוא צריך קרבן לחטאת או לאשם, השמיעו הכהנים שם קול זעקה מרה, אהה ווי, האיך יתכן שקרוין מחומר יחטא להשי"ת, וכן היה בכל פסיעה ופסיעה, וכאשר כבר הגיע לכהן המקריב הקרבן כבר היה שבור לשברי שברים בחרטת עמוקה על כל מה שחטא, כי הלא הכהנים הללו היו קדושים וטהורים עדי שלא הזקקו

ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וגו', וברש"י אין לך אלא כהן שבימך.

והרמב"ן ז"ל הקשה, ולא הביעתי זה כי בענין הזקן ראוי לומר ואל השופט אשר יהיה בימים ההם אע"פ שאינו חכם וגדול כשופטים הראשונים אשר היו לפנינו מן העולם צריך לשמוע לו יפתח בדורו כשמואל בדורו, אבל בהקרבת ביכורים למי יביאם, אלא לכהן אשר יהיה בימיו וכו'. ונראה שהם ידרשו בזה שאם הקריב בכורים וכו' בכהן שהוא בחזקת כשר ולאחר זמן נמצא שהוא בן גרושה הקרבנות כשרין עיי"ש, ולפי"ד הכוונה אל הכהן אשר יהיה בימים ההם, היינו שרק בימים ההם היה נחשב לכהן כשר ואח"כ נתודע שאינו כשר לכהונה. ובכלי חמדה [פ' אמור] הוסיף לבאר דבבכורים צריך קרא מיוחד, משום דבכורים עיקרם מתנות כהונה והם כתרומה וניתנים לכהן מפאת שהוא כהן, וחלל אינו בכלל זה, ולכן הייתי אומר שאם הוא חלל צריך להביא ביכורים אחרים קמ"ל שאין לך אלא כהן שבימך עיי"ש.

ובפרשתנו מביא הכלי חמדה דברי התרגום יונתן שכתב שמביאין ביכורים לכהן גדול, דלכאורה אין לו ביאור, וכתב שמעתי אומרים בשם מרנא הגה"ק מגור שליט"א שאמר עפי"מ"ש הרמב"ן ז"ל וכו', שאם הובא ביכורים לכהן ונמצא אח"כ שהיה בן גרושה שהבכורים כשרים, וי"ל דהתרגום יונתן בא להשמיענו דה"ה אם הביאים לכה"ג ונמצא אח"כ שהוא בן גרושה או בן חלוצה שהבכורים כשרים, ואתא לאפוקי בזה מדברי הגאון בעל הפלאה ז"ל שרצה לחדש [כתובות כג.] במשאז"ל שם דבשבוייה הקילו בדין עדים, וברש"י שם איתא דלא הוי רק לאו, והקשו בתוס' [ד"ה עידי טומאה] וקשה לר"ת דבשבוייה נמי איכא איסור סקילה אם נשאת לכהן שישמש בנה ע"ג המזבח בשבת. ותמהו האחרונים הא חלל קודם שנודע עבודתו כשרה, ועי"ז כתב בהפלאה דכוונת ר"ת על יוה"כ שחל בשבת דעבודת היום רק בכה"ג, ואע"ג דקי"ל בכהן שנמצא ב"ג וב"ח עבודתו כשרה, מ"מ בעבודות שצריכים כהן גדול העבודות פסולין, דלא אמרה תורה אלא דאינו מחלל עבודה אבל עכ"פ לכל מיילי אין לו דין כהן וכ"ש שאינו כה"ג כלל, וממילא דאיכא חילול שבת ביוה"כ שחל להיות בשבת, ולפי"ז בא הת"י לאפוקי מדברי הפלאה"ה, וס"ל דאף כשהביא הביכורים לכה"ג כשר.

ובעיקר דברי הפלאה"ה הקשה עליו המנחת חינוך [מצוה קפה בקומץ המנחה] מדברי הש"ס [מכות יב.] דפליגי התם בנמצא חלל אי מתה כהונה אי בטלה כהונה, ושם איירי לגבי כהן גדול, וכתב שם דלא מיבעיא למ"ד מתה כהונה, דכיון דעבודתו כשרה מקרי כהן גדול לכל מיילי, אך אפילו למאן דאמר בטלה כהונה וכו' מ"מ כיון דעכ"פ מודה דהוי עבודתו כשרה מקרא דברך ה' חילו, דלענין עבודה הורצה אפילו חללין שבו, הוא הדין לענין יוהכ"פ דמאי שנא, והוא פשוט עכ"ד.

ובכלי חמדה כתב לתרץ שיטת הפלאה ז"ל דהנה יש פלוגתא בין הבבלי והירושלמי בהא דכהן גדול שלא עבד עדיין מימיו שמינהו עכשיו לכהן גדול,

לגזור שבות במקדש, כי המה היו נקיים מכל נדנדוד חטא, ורחוקים מאד מכל חשש שיגיעו לאיזה פגם, ולכן כאשר שמעו שאחד חטא רעדה אחותם שיתכן כזאת שמי שיושב תחת גפנו ותאנתו ויש לו כל הצריך לו, יכשל ר"ל בחטא להשי"ת.

אמנם זה היה רק אם אותו אדם החוטא היה בר הכי, שגם הוא מעצמו היה רוצה לשוב אל ה' בחזקה, אבל אם הוא היה בר נש שכל מעשיו בחיצוניות, ומה שהביא קרבן לחטאתו או לאשמו, היה זה רק במצות אנשים מלומדה שכן צוה התורה, אבל לא נגע הדבר עד לעומק לבבו, הרי באופן זה כבר נסתבב הדבר משמים שיגיע לכהן כזו שלא יעורר אותו כלל על חטאו אשר חטא, וא"כ כל מעשה קרבנו נעשה רק באופן חיצוני, וכפי מצב האדם עצמו.

ולפי"ז יתכן שזהו רמזו במקרא שלפנינו, ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וגו' הדכוונה שמשמים יסבבו שיגיע לכהן אשר יהיה כפי ערך ימיו ושנותיו של החוטא, האיך הוא מתנהג בהם כלפי שמיא, וז"ש רש"י אין לך אלא כהן שבימך, שהכהן הוא בבחינת ימך, ואם הוא דחיל חטאין אזי גם הכהן יעוררו עכשיו לשוב אל ה' ואם הוא קל הדעת וכל מעשיו משפה ולחין, הרי גם הכהן יהיה באותו בחינה.

והנה לענינו הנה **אנו עומדים עכשיו בחודש אלול**, ויש לעשות חשבון הנפש. ומתחילה יש לזכור כי אלול אינו חודש כמו שאר החדשים, ואף שנראה דומה, כמו שיו"כ אינו יום כמו שאר ימים אף שנראה דומה, ולכן צריכים להתבונן מה עשיתי לקראת החודש אלול, הלא אין לאדם הרבה חדשי אלול בחייו, וא"כ הלא צריכים לחשוב חשבון נפשו של כל יום והאיך לתקן הרע והאיך לקבל עליו הטוב.

ובאמת לא היו צריכים לעורר בוקר השכם בחודש אלול, כי יש לכל אחד לעמוד מעצמו, ועוד יותר מוקדם מכפי שאר הימים, כי הלא צריכים לשוב על העבירות שבדור, כי יש גיהנם, והגיהנם הוא ששים פעמים מאש עוה"ז, ובגיהנם עצמו יש שבעה מדורים, וכל מדור הוא ששים פעמים קשה מראשונה, והלא אנו יודעים שאש בוער, וזה לא רק באבר אחד אלא בכל הגוף, ויסורי הגיהנם בשעה אחת קשים יותר מכל יסורי איוב בכל ימי חייו, וא"כ מכיון שידועים שחטאו הלא בהכרח יש לשוב.

ואמרו"ל [מגילה כח]. נושא עון ועובר על פשע, למי נושא עון למי שעובר על פשע, המעביר על מדותיו מוחליו לו עונותיו. והנה בודאי שביסורי הגוף, אם היו יודעים באיזה רופא שביכולתו להקל על היסורים, הלא היו משתדלים להגיע אליו בכל הון שבעולם, וכאן יש לנו רפואה בדוקה על יסורי הגיהנם ובעו"ה מתייחסים אליה בקלות ראש. וזהו בשביל חסרון אמונה, ואין הכוונה שאין אמונה ח"ו אלא שאין מתבוננים כלל, אמנם האיך יתכן בכחור בן ישיבה שלא יתבונן במצבו, וכי האיך אפשר שיעברו ימי חייו מבלי מחדשה כנונה, ובפרט בימי אלול שקול השופר מעורר, וכי אפשר לעבור על זה בלי שימת לב.

ושמעתי שבעת שהספיד רבי שלום שווארדאן את הגה"צ רבי ראובן גראזאווסקי זצ"ל, ניגש באמצע הספידו אל הארון הקודש ופתחו ואמר בקול רעש גדול, הלא את הצדיקים שלקחו מאתנו שוב אי אפשר להחזיר עוד, אבל הכלל ישראל חי וקים ועוד לא אלמן ישראל, הבה נתפלל להשי"ת שלא יקחו מאתנו את אלו שישנם עדיין אצלנו.

ובעוה"ר במצבינו אם לא נתעורר לתשובה, הרי לא הגיעו להתכלית הנרצה ממכות גדולות הללו, וא"כ אין זה רק עונש שנשארנו דור יתום וכמו בית מלא ילדים שלקחו מהם את אביהם, שזהו עונש מר מאד, שלקחו מאתנו הצדיקים שידאגו בעדינו.

ויש אופן אחר שיתכן שזהו בחינה של [ישעי נא] מפני הרעה נאסף הצדיק, וכמו שראיתי אתמול בספר יד אהרן שהספיד את הברוך טעם זצ"ל בשבת, ואמר בתוך דבריו שאף שאין להספיד בשבת, אבל מיתת צדיקים מוכפרת כקרבן ציבור להדור, וקרבת ציבור דוחה שבת. והנה מצינו בספר הזכרון להחת"ס זצ"ל שכותב שם שלפני המלחמה בתקופה זו, שמעו קול רעש בבית החיים ל"ע, והיה גם אסון שנשטפו קברים אח"כ, וכותב החת"ס זצ"ל שלבו אמר לו שזהו הכנה למה שעוד עתיד לבוא על הדור, ובאמת התחילה אח"כ מלחמה נוראה ל"ע.

ובעו"ה גם אנו ראינו בעינינו בתקופת החורבן, שהיה ג"כ ישיבות עם בחורים ובתי מדרשים, ולמדו ועמדו לנסיון, והיו כאלו שידעו השיעור ואלו שלא ידעו, והיה עולם כמנהגו נוהג כמו שרואים עכשיו, ופתאום עלה הכורת ר"ל, ומי יודע מה יולד יום.

וכבר ספרתי ברבים מה שאמר לי איש אחד שהיה בין הנחטפים ל"ע בקראקא והרשעים ימ"ש ירו בכל אחד, וגם בו ירו ל"ע, ואמנם נעשה לו נס שלא הגיע החץ בגופו והפיל עצמו לארץ שידמה להם שמת כמו האחרים, וככה ניצל.

ואמר לי שהרגיש מקודם שלא ימות עכשיו ל"ע, והוכחתי אותו על פניו, כי מזהו כי הוא יודע מהו ההרגש לפני המיתה, עד שידע שעכשיו לא ימות ל"ע. וידוע מש"כ החפץ חיים זצ"ל עה"פ [קהלת ח ט] בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר, שכמו מי שלבוש בגדים לבנים ויש לו על ראשו צלחת מלא שמן, הרי הוא משיגה בכל תנועה קלה שלו, שלא יתלכלכו הבגדים הנאים ע"י השמן שעל ראשו, כן צריך האדם שישגיח תמיד על מעשיו.

וכשאני לעצמי חשבתי רמז בזה שתמיד בכל עת צריכים לחשוב ולהתבונן שיגיע זמן שיהיו בגדיו לבנים, כי לא תמיד לובשים את הקיטל בעצמו, אלא מגיע זמן שילובשים אותו עם הקיטל יחד עם התכריכים. והלא בעיני ראיתי בנייטרא שהיה ביהמ"ד מלא עם אנשים, וכן היה בשאר מקומות, ופתאום זה הגיע שפרסמו מודעה קטנה שכל אחד צריך לרשום עצמו, ולא עברו ג' ימים וכבר לא נשאר מכל הביהמ"ד אלא שליש ל"ע, והשאר נלקחו למחנות המות בענויים ויסורים ל"ע. וכל אלו שנשארו מן החורבן ויכולו להעיד שגם אז היה עולם כמנהגו נוהג כמו עכשיו, ופתאום הגיע יום המר, ולא היו אז גרועים ביהדות מכפי שהוא היום, ואדרבה למדו ביתר התמדה ובפחות גשמיות מכפי היום. ובודאי אנו מקוים ומצפים שלא תקום פעמים צרה ח"ו ומה שסבלנו אנו בימים ההם יהיה כבר חבלי משיח גם בעד דור הזה, אבל עכ"פ אין מי שידע העתיד, ויתכן שזהו בחינה של מפני הרעה נאסף הצדיק, וא"כ הלא צריכים להתעורר בתשובה.

והנה ראיתי היום לפה"צ בביהמ"ד, קודם שהגיע הזמן הלימוד, שלא היה אף אחד בביהמ"ד, ולמה יהיה כזה, ולמה לא יבינו שאם הוא חודש אלול צריכים להזדרז מעצמו ולהוסיף שעות בלימוד התורה"ק, אף שאינו מסדרי זמני השיבה, וכי כך הוא הדרך הנכון אצל בחורים שהמה העידית של הכלל ישראל.

וכן בענין זמן השינה שמתרשלים בזה, וזה גורם להתרשלות בענין הקימה באשמורת, ולמה לא ירגישו את קדושת הזמן של חודש אלול, להתעורר ללימוד בהתמדה ולהוסיף בחזרת הלימודים שיש בזה חשיבות גדול וערך רב. וכן צריכים להתבונן בענין קדושת הדיבור לתקן מה שפגמו בזה, הלא יש בזה כמה וכמה חטאים מרים ופגמים נוראים כמו שאסף איש טהור החפץ חיים זצ"ל מכל דברי חז"ל בגודל הפגם של חטא הלשון, וכי האיך יכולים לעמוד לפני הבי"ד של מעלה, אם לא יתקנו כל זה. ואם אין מתקנים כל הדברים הללו, האיך יתכן שיוכל התוה"ק להתקיים אצלו, בלי יר"ש.

וישנם כאלו שבמקום להתעורר בתיקון המעשים, הרי הם עוסקים עכשיו לסדר להם חבר לקראת הזמן הבעל"ט, ואין זה דרך הטובה, כי אם לא ישוב על חטאיו הרי לא יהיה לו סייעתא דשמיא, ובלי זה לא ישיג כלום. והעצה היחידה הוא לשוב בתשובה עכשיו בחודש אלול וגם לתקן המעשים בפועל, ובנוסף על זה להתכונן ברגשי קדושה אשר כשיגיע אל העיר הגדולה בתקופת הבין הזמנים לא יכשל שם בעו"ה במכשולות השכיחים בעיר הגדולה, ואז ירחמו עליו משמים שיוכל למצוא חבר טוב לזמן הבעל"ט, אבל בלי כל זה לא יועיל לו כלום.

והנה חשבתי הרבה אם עכשיו הוא הזמן לעורר בענינים אלו, והלא ידועים דברי רש"י [דברים א ג] כדי שלא מוכיחו וחוזר ומוכיחו, אמנם לעומת זה התבוננתי שיש הרבה בחורים שרוצים בכל לבבם להתנהג בדרך טובה, ורק שאינם מתבוננים בחיובם, וע"י שנגררים אל מצב כל העולם המה מתרשלים בתהלוכותם. וידוע מה שאמר החפץ חיים כאשר אמרו לו על איזה ענין מסויים שהעולם אינו עושה כך, ענה ואמר, לו ידעתי שהעולם הוא עולם הייתי מתחשב בדעתם, אבל רק אומרים שזהו עולם, ובאמת וכי זה עולם.

ולכן הנני לעורר שתקחו זמן להתבונן בחשבון הנפש על כל המעשים, ולא יפחד שהחבר יתלוצץ ממנו על מה שפתאום התלבש ביר"ש, כי אם החבר אין לו שכל, עדיין יש עליו בעצמו החיוב להתנהג כפי ששכלו מחייב אותו, ובאמת הזמן הוא נורא מאד ויש לחיות בחשבון הנפש על המעשים, ומי שמתלוצץ יהי לו אשר לו, ועוד יבוא היום שגם הוא ירגיש שלא תמיד יכולים להיות עם ליצנות וקלות ראש.

והשי"ת יעזור שתצליחו בתיקון המעשים ונזכה כולנו לכתובה וחתימה טובה וכת"ס.

ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וגו'.

נקדים קצת שמעתתא בעניני הפרשה. הנה התרגום יונתן כתב שמביאין ביכורים לכהן גדול, ובשפת אמת ביאר הדברים עפי"מ"ש הרמב"ן ז"ל שהם

ידרשו בזה שאם הקריב בכורים וכו' בכהן שהוא בחזקת כשר ולאחר זמן נמצא שהוא בן גרושה הקרבנות כשרין עיי"ש, ולפי"ד הכוונה אל הכהן אשר יהיה בימים ההם, היינו שרק בימים ההם היה נחשב לכהן כשר ואח"כ נתודע שאינו כשר לכהונה. ולפי"ז כוונת התרגום יונתן דה"ה אם הביאם לכה"ג ונמצא אח"כ שהוא בן גרושה או בן חלוצה שהבכורים כשרים.

והענין בזה דהנה הגאון בעל הפלאה ז"ל כתב [כתובות כג.] במשא"ל שם דבשבייה הקילו בדין עדים, וברש"י שם איתא דלא הוי רק לאו, והקשו בתוס' [ד"ה עידי טומאה] וקשה לר"ת דבשבייה נמי איכא איסור סקילה אם נשאת לכהן שישמש בנה ע"ג המזובה בשבת. ותמהו האחרונים הא חלל קודם שנודע עבודתו כשרה, וע"ז כתב בהפלאה דכוונת ר"ת על יוה"כ שחל בשבת דעבודת היום רק בכה"ג, ואע"ג דק"ל בכהן שנמצא ב"ג וב"ח עבודתו כשרה, מ"מ בעבודות שצריכים כהן גדול העבודות פסולין, דלא אמרה תורה אלא דאינו מחלל עבודה אבל עכ"פ לכל מיילי אין לו דין כהן וכ"ש שאינו כה"ג כלל, וממילא דאיכא חילול שבת ביה"כ שחל להיות בשבת, ולפי"ז בא הת"י לאפקי מדברי הפלאה"ה, וס"ל דאף כשהביא הביכורים לכה"ג כשר.

והנה המנחת חינוך [מצוה קפה בקומץ המנחה] הקשה על דבריו מדברי הש"ס [מכות יב.] דפליגי התם בנמצא חלל אי מתה כהונה אי בטלה כהונה, ושם איירי לגבי כהן גדול, וכותב שם דלא מיבעיא למ"ד מתה כהונה, דכיון דעבודתו כשרה מקרי כהן גדול לכל מיילי, אך אפילו למאן דאמר בטלה כהונה וכו' מ"מ כיון דעכ"פ מורה דהוי עבודתו כשרה מקרא דברך ה' חילו, דלענין עבודה הורצה אפילו חללין שבו, הוא הדין לענין יוהכ"פ דמאי שנא, והוא פשוט עכ"ד.

ובבבלי חמדה כתב לתרץ שיטת הפלאה ז"ל דהנה יש פלוגתא בין הבבלי והירושלמי בהא דכהן גדול שלא עבד עדיין מימיו שמינהו עכשיו לכהן גדול, דלפי גמרא דילן [מנחות עה.] וכן פסק הרמב"ם [פ"ה ה' כלי המקדש הי"ז] צריך להביא שני מנחות, חינוך עשירית האיפה, אחת לכהן הדיוט ואחת לכהן גדול, אמנם שיטת הירושלמי בשקלים ומובא שם בכ"מ, דא"צ אלא מנחת חינוך אחת ומנחת חביתין וכו' ומוכרח דבבלי וירושלמי פליגי אי כהן גדול שמתחיל לעבוד עבודה במקדש ולא עבד עוד מימיו, אם צריך חינוך גם מפאת כהן הדיוט או לא, דהש"ס דילן ס"ל דכהן גדול יש עליו ב' קדושות, קדושת כהן הדיוט וקדושת כהן גדול, אמנם הירושלמי ס"ל דכהן גדול א"צ להיות כהן הדיוט, ואם נעשה מיד בהיותו בן י"ג כהן גדול, ונתחנך לעבודת כהן גדול, הרי הוא כהן גדול לבד, דמצד כהן הדיוט הרי לא נתחנך לעבודה.

ולפי"ז לשיטת הגאון בעל הפלאה ז"ל בכה"ג שנתמנה מיד בתחלת עבודתו לכה"ג, ולא נתחנך לכהן הדיוט, ואח"כ נמצא בן גרושה וכן חלוצה עבודתו פסולה לגמרי, כיון דחלל לא מצוי להיות כהן גדול, ממילא אינו כהן גדול, וגם כהן הדיוט אינו כיון דלא נתחנך עדיין לכהן הדיוט, וא"כ לדעת הסוכרים דחינוך של עשירית האיפה מעכב, ובלי זה עבודתו פסולה א"כ גם בחלל בכה"ג עבודתו פסולה, דנהי דילפינן מקרא דברך ה' חילו דגם בחלל עבודתו כשרה, אבל לא עדיף מכהן כשר, אמנם אם נימא דחלל קודם שנודע גם כה"ג יכול להיות כמו שנראה מגמרא מכות הנ"ל, למ"ד מתה כהונה שפיר עבודתו כשרה. ומעתה יש לומר שגם כוונת התרגום יונתן דגם כהן גדול יכול להיות אם הוא חלל קודם שנודע, לכן הבכורים כשרין ויצא ידי מצות הקרבת הביכורים אם הביאן לכה"ג ואח"כ נודע שהוא חלל עכ"ד.

והנה הארכנו קצת בשמעתתא בפ' השבוע, ובנוגע לעניני מוסר הנה אמרו"ל עה"פ [ישעי לגו] והיה אמונת עתך וגו' אמונת זה סדר זרעים, שאדם מאמין בחיי עולמים וזרוע, והחידושי הרי"ם ז"ל מבאר בזה, דכל הטירחא והיגיעה יתירה שיש לאדם בעת זריעתו, מבוסס רק על אמונתו בהש"ת, שהוא מאמין בו שיעלית מעשיו, ולכן הוא טורח כל הטירחא הזאת. וזהו ענין הביכורים כמו"ש הרמב"ן ז"ל שאחר כל הטורח בכל סדר הזריעה, וכאשר כבר נגמר הפרי ורואה תאנה שביכרה כורך עליו גמי ואומר זהו ביכורים, ובה מראה בנפשו שהכל בא מהש"ת.

אמנם זהו רק כשהאדם חי בהתבוננות לידע שהכל מהש"ת, אבל האדם בסדר חייו הוא כ"כ משוקע בהרגלו עד ששוכח שהוא צריך רק לשעבד כל מעשיו להש"ת וזה כל האדם. ובה פרשתי משארז"ל [ע"ז כ:]: אמרו עליו על מלאך המות שכולו מלא עינים, בשעת פטירתו של חולה עומד מעל מראשותיו וכו', ורמז בזה שהאדם במשך ימי חייו אינו מתבונן במצבו, ונדמה לו שהכל עצמיו"ט, ועינים לו ולא יראה כי הוא צריך לתקן מעשיו וימיו עוברים בלי תועלת. ואכן כשמתבגר הוא מבין שמה שעשה בימי נעורו לא היו כהוגן, אבל נדמה לו שמה שעושה עכשיו הוא בחכמה ובתבונה, וכשמזקין הוא יודע שגם מה שעשה בשנות השחרות לא היו כהוגן, אבל עכשיו בימי הזקנה הכל מסודר ומקובל, אמנם כשהוא מגיע סמוך לפטירתו

אז נפקחו עיניו והוא רואה ומתבונן למפרע שכל ימיו ושנותיו בלי יוצא מן הכלל לא השתדל בהם לעשות מה שמוטל עליו, וזהו הרמז שמלאך המות מלא עינים, והיינו שבעת בואו של המלאך המות ל"ע אז נפקחו כל עיניו למפרע להתבונן בכל ימי חייו.

ובאמת חשבתי דרכי שאין העת מסוגל עכשיו לומר מוסר, כי אין צריכים לדידי, כי הלא בודאי כל בחור חי עכשיו בחשבון הנפש לתקן מעשיו בחודש אלול, ובפרט שיודעים האידך שעבר הזמן בכמה ביטולים, וכמה ענינים מה שצריכים לתקן, ולעומת זה יודעים היטב שצריכים להתכונן לקראת הימים הקדושים הבאים לקראתנו, ובודאי שכל אחד עושה מה שמוטל עליו. אמנם לעומת זה גם היצה"ר יודע היטב האידך למצוא לו נתיב ודרך להגיע אל בחורי חמד ולהפריע את קדושת הזמן, ואם אינו יכול לבטל אותם עכשיו ע"י שיבוא ויפתה אותם לחטוא בפועל, הרי מצא לו אופן ודרך להכניס בקרבן הדאגה, שהוא צריך עכשיו לדאוג על הזמן הבעל"ט לרכוש לו חבר, ובהו הוא מכניס בו חבילי טרדות ומבטלו מלימוד התוה"ק, ובפרט עכשיו בעת החזרה. והן אמת שצריכים להשתדל גם בענין זה, אבל ההשתדלות הזה יכולים לעשות במשך רגעים אחדים, ומבלי כל אלו השטותים ובלבולי הדעת אשר על ידם הצליח גם עד עכשיו להרוס כל כך הרבה עתים וזמנים אצל הבחור. ולכן עורו נא התעוררו נא להתגבר נגד היצה"ר בכל אופני מזימותיו ולנצל העתים והזמנים עכשיו בלימוד התוה"ק ובחזרת הלימודים, שיש בזה בחינה של תשובת המשקל באותו מקום ובאותו זמן שהוא התשובה המעולה ביותר.

וידוע מש"כ הישמח משה בפרשתו בביאור הפסוק ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו' וז"ל מראשית היינו בנערותו כדכתיב וזכור את בוראך בימי בחורותיך, ולזה מרמז ביכורים כמו שפירוש [שמות לד כו] ראשית ביכורי אדמתך, בזה נ"ל לפרש הפסוק [איוב ח] והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד, כי הנה תמהתי על עיכוב הגלות, כי רוב בני ישראל המה כשרים [כתב זאת לפי ערך דורו, או שבגודל קדושתו חפיש ומצא זכות על כל אחד מישראל] ומדוע בן דוד לא בא, וכאשר חקרתי נתודע לי כי בבחורות מרבם חבילות עבירות עד שדי להם על כל ימי חייהם, ועל זה אין עושי תשובה כלל, וזה הגורם, ולכן אין יכולים שוב להירבק בבוראנו ית"ש וכו' היוצא מזה דראשית הוא העיקר, ולכן ראשית שם משותף, התחלה וגם על המובחר וכו' כי התחלה הוא המובחר וכו', וכן נ"ל לפרש והיה ראשיתך מצער, דהיינו נערוךך ובחורותך מצער, עוונות מוצערין, אז אחריתך ישגה מאד, כי בעוה"ר המעשה נערוךך ובחורות יכלה הכל ומשחית הכל עכ"ד.

והנה אנו עומדים עכשיו בימים האחרונים של הזמן הנוכחי העעל"ט, ומתכוננים לסיים הזמן, וגם לעשות ההכנות הנדרשות לקראת הזמן הבעל"ט, ויש לכל אחד לזכור היטב, שתכליתו של כל תלמיד הוא להתעלות בתו"ש, וזהו רצון ושאיפה של כל תלמיד, וזהו גם הרצון והשאיפה אצלינו בהנהלת הישיבה, ולכן יש להשתדל לעבוד שכם אחד להגיע לאותו תכלית ומטרה, ולא שיהיו ח"ו הפרעות בשותפות הלזו. וגם אנו מצדינו, הרי כשאנו רואים שאיפה אצל התלמיד לעשות הטוב והישר, הרי אנו משתדלים לעומתו להיות בעזרתו, ואם ח"ו חסר שאיפה זו, הרי בהכרח עלינו להתחשב עם תכלית הרבים ותכלית כותלי ביהמ"ד, וזה נוגע גם בהנהגותיו של התלמיד בתקופת הבין הזמנים, שכל זה נותן תמונה ברורה, אם אורחותיו של התלמיד רצויים לעלות ולהתעלות או ח"ו להיפוך.

ומעתה עורו נא בתקון המעשים כראוי לחודש אלול, בפרטיות ישתדל כל אחד בעניני בין אדם לחבירו, אשר בעוה"ה הדברים מזולזלים בעיני האדם, אמנם בשמים יש חשבון מדוקדק על כל פרט ופרט, ובהכרח לשוב על זה בתשובה שלימה. וידוע המליצה ישרה של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע אנו מלאי עון ואתה מלא רחמים, היינו שאף שאנו מלאי עון, אבל כל עצמינו הוא רק קטני אנשים וחדל אישים, וא"כ אף כשאנו מלאי עון מעט מזעיר הוא, אבל השי"ת שהוא בלתי בעל גבול ובעל תכלית, וא"כ כשהוא מלא רחמים, הרי זה רחמים גדולים בלי גבול ותכלית. ויעזור השי"ת שנוכה לאותו רחמים מהשי"ת שהוא בעל הרחמים, והכל הולך אחר החיתום, לטב ולחיין ולשלם.

ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וגו'. ופירש"י אין לך אלא כהן שבימך.

וי"ל הענין בדרך אגדה, שהיה כל אדם יכול לחשוב שאם הייתי חי בדור אחר, והייתי רואה את צדיקי וגאוני הדור הקודם, הייתי נראה אחרת, כי זה היה משפיע עלי לטובה, אבל עכשיו שאין לנו צדיקים אלו, לכן אני נראה כן, על זה קאמר אין לך אלא כהן שבימך, צריכים לחוק את עצמינו כמה שיש לנו, אף על פי שאינם כצדיקים הקודמים, שהרי גם הדור אינו כדור הקודם. **אני** נזכר איך שהגה"צ רבי מיכאל בער זצ"ל היה דן דיני נפשות ממש בדרך

להסתכל וממי ללמוד, זה גם בחטאינו, כי אם היינו מתנהגים כמו שצריך, היו הרבה על מי להסתכל וללמוד מהם, אנו בעצמינו עם המעשים שלנו שאינם כראוי, זה גורם שאין לנו ממי ללמוד.

אנו עומדים כבר בסוף הזמן, ואפשר עכשיו לחשוב, הלא לא נשאר לנו רק איזה יום או יומיים ביישיבה, ומה כבר אפשר לעשות ולהרויח בהם, אפשר לבזבז את הימים האלו, ויריץ לכאן ולכאן לחפש מה עוד אפשר לעשות כדי שהזמן ילך, כי ממילא זה כבר סוף הזמן, והרבה כבר אין נפקא מינה איך אני לומד בימים אלו, אבל בחור שחושב כהוגן יאמר, לא כן, אלא עכשיו הוא הזמן לתקן הכל, ואדרבה אם לא למדתי כהוגן כל הזמן, הרי תשובה הוא באותו מקום ובאותו זמן, לכן אני הולך לעשות תשובה, ולהציל את מה שעוד אפשר, ולא יפסוק פומיה מגורסא מעתה עד סוף הזמן, כמה שעוד אפשר להציל.

אבל העיקר הוא הרצון, קודם צריך להרגיש שאני רוצה להיות טוב, והרי באמת הוא כך, כל בחור רוצה להיות טוב, אבל צריך להוציא את הרצון הזה אל הפועל, ולהתמיד מאד בתורה, ולהשמר ממה שצריך להשמר בבין הזמנים, כמו שנאמר (במדבר טו לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ודרשו הו"ל (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה) שליבא ועינא הם תרין סרסורין דעבירה, וצריך להשמר מאד מזה, וכמוכן שצריך גם לעזור בבית להורים, המצוה של כיבוד אב ואם נהג תמיד, ובפרט בבין הזמנים, שיש אפשרות יותר לעסוק בזה גם, אבל כמוכן שגם זה יהיה בסדר ובמסגרת, שידע מתי הוא עוזר בבית, וכל שאר הזמן יהיה מוקדש ללימוד התורה, ופשוט ואצ"ל שצריך לזיזר בזמני קרי"ש ותפלה, וכ"ש שלא להסתובב ריקן מחוסר מעש, כמאמרים (פתובות נט): בטלה מביאה לידי שעמום, והוא כי ריקנות הוא דבר שהולך אל המח והוא משפיע עליו לרעה, בחור צריך לעשות לעצמו חשבון, כמה דפים גמרא וכמה סימנים בשו"ע אפשר לו ללמוד במשך הבין הזמנים, ולסדרו לפי הימים, כמה הוא רוצה לגמור בכל יום, וכמה.

וטעות גדול הוא לחשוב, שבין הזמנים הוא זמן שאפשר להוריד קצת מן ההתמדה ויראת שמים, אדרבה עכשיו צריך להיות עוד יותר ירא שמים, הרי אלו ימים קדושים וימי התשובה, זו היא תקופה של יראת שמים, והרי הוא צריך לבקש ולהתחנן מהקב"ה בשביל עצמו, שיהיה לו שנה טובה, לבקש על העתיד שיהיה לו חיים טובים, ולבקש מחילה על העבר, כמו כן בימים קדושים אלו צריך לבקש רחמים על אלפים ורבבות יהודים, שרח"ל הם אינם יודעים בכלל שיש בורא עולם, ואינם יודעים שצריך לבקש, והוא רחמנות עליהם, וצריך לבקש גם עליהם, ורציני לעורר בזה, משום שאי אפשר פתאום ליפול לתוך ימי הרחמים והסליחות האלו, זה אינו הולך כן, שפתאום עושים תשובה ומגיעים לתפלה, איזה פנים יש לתשובה ולתפלה כזו, אלא צריך להתכונן במחשבה לעשות חשבון, מה עליו לתקן, לא שיחפש מי אשם במה שלא הצליח, אלא שיחפש בעצמו מה חסר לו, ומה עליו לתקן.

ואסיים בענין שמרן הגה"ק מסאטמאר זי"ע הנהיג שהבחורים יקבצו מעות ליישיבה, וכן נהוג אצלנו, אמנם אין אומרים לכם ללכת ברחובות, רק צריך שימצא לעצמו מקום וזמן שהוא יכול לקבץ מעות להיישיבה, וכל אחד יתחייב סכום, ויסדר לעצמו סדר איך יקבץ את זה, ויחלק את הזמן באופן כזה שלא יצא מזה ביטול גדול, ויילך כמוכן רק במקום שמותר לו ללכת, וזה אינו בכלל ביטול תורה, כי כל המוכה את הרבים אין חטא בא על ידו, וזה הוא זיכוי הרבים, ובודאי אין בכך חטא של ביטול תורה, וזה הוא ההכרת הטוב שלכם להיישיבה, אבל כמוכן עיקר העיקרים הוא ללמוד ולהתפלל, ועל זה צריכים להזהר שבעתים בימי בין הזמנים, ומה שאנו מבקשים מכם להביא ממון להיישיבה, זה הוא גם כי אנו צריכים את זה בשביל לימוד התורה ותפלה, וה' יעזור לכם שתצליחו בכל הענינים, ותזכו לשנה טובה ומבורכת.

לאוישוויין, והיה נעשה איזה אפשרות להציל נפש אחד, והיה שאלה את מי להציל, אם להציל ילד צעיר שחיוו עוד לפניו, ויכול להיות עוד שנים רבות, או שמא אמר ר' מיכאל בער, מי יודע, אולי את הזקנים צריכים להציל, שהרי דורות חדשים עוד יקומו א"י, אבל שישאר איזה יהודי מהדור הקודם, שהדור הצעיר יראו אותו איך הוא לומד, איך הוא מתפלל, זה יכול להשפיע הרבה מאד על הדור הבא, ואולי זה מה שחשוב יותר.

בימים מקדם יהודי שהגיע לגיל ששים, כבר הרגיש שהוא יהודי זקן, וכבר היה נראה לגמרי אחרת, הוא התחיל לדאוג מאימת הדין, כשהגיע חודש אלול ראו על יהודי כזה שהוא אלול, הוא התפלל אחרת, כמה יהודים שאני בעצמי זוכר, שלא התפללו שום תפלה בלא דמעות, כי לא היו יכולים לעזור את הכני, היה ניכר עליהם שהם מתכוננים לחיי העתיד, לעולם שכולו טוב, אבל היום כשיהודי הוא בגיל ששים הוא מרגיש עדיין כאדם צעיר, מלא תשוקה לגשמיות, הוא חושב שצריך עוד לבנות בנינים ולרכוש רכושים וכדומה, ואם יגידו לו שהוא כבר זקן מדי בשביל דברים כאלה, והגיע הזמן שיתחיל להתכונן לחיי העתיד, ליום שכולו טוב, הוא יעלב ויאמר הרי אני עודני אדם צעיר.

לא כן היה בימים שאני זוכר, אז הבינו הכל שיהודי בגיל ששים, כבר צריך להתכונן לעולם הבא, שיצטרך לתת דין וחשבון לפני בורא כל עולמים, הם חיו באופן אחר ממה שחיו בשנות צעירותם, והיו בבחינת זקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקנים דעתם מיתוספת עליהם, והתחילו לחשוב יותר, מה עוד אפשר לתקן ולעשות בעולם הזה, וכמוכן שאורח החיים כזו השאיר רושם גם על הדור הצעיר, כשעוד ראו יהודים כאלו מהדור הקודם, באיזה אמונה הם חיים, איך הם מפתחים מיום הדין, זה השאיר רושם חזק גם על הצעירים, זה עזר להם בחייהם הרחניים בכל הענינים.

אני נזכר כעת איך היה נראה בימים ההם למשל יום א' דסליחות, זה לא היה כיום רגיל שאומרים בו סליחות, אלא זה היה יום מיוחד, יום שרוב הקהל היו צמים כמבואר בהלכה, ואמרו תהלים והתפללו כולם כאחד, והיו מבקשים ומתחננים לפני בורא עולם לשנה טובה, זה היה כעין יום כפור שצמים ומתפללים, אז זה היה דבר מובן מאליו, כולם הבינו שצריכים לבקש ולהתחנן מבורא עולם, שיגזור עלינו גזירות טובות, ונוכה לשנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה, אבל בימינו אלה, אין מרגישים בכלל שצריכים זאת, אין יודעים ואין מבינים כמה רחמים צריכים, בחור חושב שהוא בחור טוב וחסיד, הוא עושה פחות או יותר מה שהוא צריך לעשות, כמוכן כשמגיע ימי הסליחות צריך לומר סליחות, אבל אין מרגישים הצורך להפציר ביותר בתפלה, ולהתאמץ ביותר בעבודת ה', שהרי ממילא אנו מתנהגים כשורה, כך חושבים היום.

אין יודעים בכלל מה היא תפלה, ואיך צריך התפלה להיות נראה, חושבים שמתפללים די טוב, שהרי סוף סוף יש הרבה מאד אנשים שתפלתם נראית עוד יותר גרוע, ומדוע אני צריך תיקון בתפלתי, אך כדי שתבינו מה זה תפלה, ואיך תפלה באמת צריכה להיות, נלמוד עמכם קטע מהגאון בעל היערות דבש זצ"ל (ז' אב תק"ד) בתוך אריכות דברים בענין תפלה, ובאמת כל דרשה של היערות דבש הוא מלא מוסר ויראת שמים, אבל בדרשה זו הוא כותב דברים נוראים בענין התפלה וז"ל, וצריך האדם להיות חרד בתפלה ומפחד, כי זה אשר נשאר לנו בגולה, ואין לנו עבודה, [שהרי היום אין לנו קרבנות], וזה עבודה [שנשאר לנו, עבודת התפלה, כי תפלה היא במקום הקרבנות (ברכות כו:)], וכמה יש לאדם להתבונן בו ולעמוד בהכנעה יתירה ובכפפות קומה, [ידע שהוא מדבר עכשיו אל הקב"ה], ומילין לצד עילאי ימלל בנחת ובכוננה, ואשרי למי שמתפלל בדמיע בלב נשבר ונדכה, כי לא ישוב ריקם, ועל מה נבטח בגולה ומה יגן בעדנו, אם לא בתפלה ובקשה מקירות הלב.

עכשיו צריכים להתבונן, עברתם כעת זמן ביישיבה, כל אחד יודע בעצמו כמה הוא צריך תיקון, הלא אלקים יראה ללבב, הוא יודע כל מה שיש בלב האדם, כל אחד יודע בעצמו, מה שעשה שלא כהוגן, כמה ממצוותיו היו חלשים ולא קיימים כמו שצריך, כמה מתפללותיו לא נראו כדבעי, ועכשיו שמגיעים כבר ימי הסליחות, צריך להתכונן לזה קצת, את העבר המפואר שהיה לנו, זה כבר אי לנו, אבל אין לנו אלא כהן שבימך, ואם המצב בימינו הוא חלש, שאין על מי

מודעה

**הגליון הבא יופיע אי"ה לקראת
שבת קודש פרשת נצבים הבעל"ט
ראש השנה ויום הקדוש שנת תשפ"ב הבעל"ט**

**בברכת כתיבה והתימה טובה
מערכת אוצר יונה**

יו"ל ע"י מערכת אוצר יונה - 659-6062 (845)

צו באקומען דעם גליון וועכנטליך שיקט א אי-מעיל צו
YIDEL425@gmail.com

לעילוי נשמת

הרבנית פיגא ב"ר אשר זעליג ע"ה

(אמו של מרן הגה"צ רבי יונה הלוי פארסט זצ"ל)
נפטרה י"ט אלול ~ שחל ערש"ק כי תבוא הבעל"ט

ת.נ.צ.ב.ה.